

Ed Dabney kouluttaa kohteliaita hevosia

Erilainen cowboy

Ei ole huonosti käytäytyviä hevosia – on vain liian vähän koulutettuja hevosia, usko kouluttaja Ed Dabney.

Dabneyn tavoitteena on ohjata hevoset ja omistajat sujuvaan yhteistyöhön. Oppinsa hän on hankkinut cowboyna Wyomingissa ja klassisen ratsastuksen perusteista.

Dohjoiselle jäämerelle on matkaa 400 kilometriä, naapurissa sijaitsee porotia ja vieressä nousee Luosto-tunturi. Hiiekka-kentällä yhdeksän ratsukkoa kunnotelee, kun kentän keskellä taivaan-sinisin tähtäytyihin farkkuihin, korollisiin buutseihin ja vihinpunaiseen kauluspaitaan pukeutunut pitkä mies puhuu hyvästä johtajuudesta.

”Olet hyvä johtaja hevosellesi, kun olet sitä aina askeleen edellä”, **Ed Dabney**, 58, sanoo.

Luosto on kaukana sieltä, missä hevoskouluttaja Dabney on oppinsa jalostanut: Wyomingin jättimäisillä karjatiloilta, Kalliovuorten suojissa.

Dabney kouluttaa hevosia ja niiden omistajia Yhdysvaltojen lisäksi ympäri Eurooppaa: Sisiliassa metsänvartiota, Roomassa, Atlantassa ja Mälmössä ratsupoliiseja, Tuhoholmassa kunnikan hovitalin hevosia ja niiden käsitteijöitä sekä muun muassa täällä, Luosto-tunturin kumpessa harrasteratsuja ja omistajia.

”Jos ihmiset tuntuivat vähän paremmat metodit, olisi elämä hevosten kanssa paljon helpompaa. Useimmat ovat ennemmin valmiita aina pienen soraan kuin siihen, että he kouluttaisivat hevosensa”, hän toteaa.

Dabney varttui hevosilla Tennesseessä. Perusopit hevosten käsitteilyn tarruttivat isältään.

”Hänellä oli todella lempeä tapa toimia hevosten kanssa. En koskaan nähnyt hänen käsittelevän hevosia kovalla kädellä.”

Tennesseestä Dabney lähti Tekasinin opiskelemaan liiketaloutta. Bismarckin emännän kiinnosti kuitenkin rodeo, missä Dabney muun muassa ratsasti härtillä.

LÄHIKUVASSA

Hevosurheilu kertoo taustat ja tarinat

Opintojen jälkeen hän muutti Wyomingiin ja aloitti työt cowboyna. Suurimalla tilalla oli tuhat nautaa, 80 hevosta, 8000 lammasta ja 2-3 lehmipoikaa.

Kun ruoka loppui vehreistä iaaksoista, ajettiin karja ylös vuorille syömään. Kerran viikossa cowboy ratsastivat noin kymmenen kilometriä suuntaansa tarkistamaan, että lehmillä oli kaikki hyvin. Syksyllä karja painennettiin alas, merkittiin ja myytiin.

Elämä tilalla ja työskentely eläinten kanssa poikkesi täysin rodeosta. Eläimiä lassoitessa oli tilanne niin rauhallinen, ettei lehmä edes huomannut tulleensa lassotuksi. Sama päti työskenteleyn hevosten kanssa.

”Tilalla työskentelevän cowboyn ja hevosen välinen yhteistyö on kaunista. Kun teet hevosen kanssa päivittäin töitä, et voi olla sen kanssa huonoissa väleissä.”

Dabney siirtyi vuosien myötä kouluttamaan tiloilta hevosia. Koulutettavana oli paljon nuoria hevosia, ongelmahivosia ja musstangeja. Dabneyn koulutusmenetelmät poikkeivat selvästi vanhoista kovista ja yksinkertaisista cowboy-tavoista koulutta.

Pakon sijaan Dabney käytti aikaa ja työskenteli hevosten kanssa pitkään maasta käsin. Hänen menetelmänsä kyseenalastertiin, mutta ne tuottivat tulosta. Hevosista tuli rohkeita ja rauhallisia. Niiden omistajat tulivat kysymään Dabneyta, miten tämä oli kouluttanut hevoset.

Tuloksista huolimatta Dabney ei ollut tyytyväinen, hän halusi syventää osaamistaan.

”Tausrani oli lämmenratsastuksessa ja huontaisessa hevosmiehistäidossa, mutta tunsin, että jorain puuttui.”

Puuttuva pala löytyi, kun Dabney tutustui klassiseen ratsastukseen. Cowboyhin teki vaikutuksen klassisen ratsastuksen keveys, tarkkuus ja hevosen kevyt varustus.

Dabney alkoi opiskella lajia.

Hän oppi, että myös lämmenratsastuksen perusteet olivat tulleet espanjalaisen ratsastuskoulun perusteista, tavoista jolla 1500-1600-luvulla käsiteltiin hevosia ja härkiä.

Nyt Dabney näkee lämmenratsastuksen monissa asioissa etäännyneen klassisen ihanteista. Erityisesti hän kritisoi kilparatsastusta – lajissa kuin lajissa.

”Yleisesti ratsastuksessa käytetään liikaa kättä, jalkaa, kannuksia ja kovia kuolaimia. Hevosten seuraminen kilpailuiden lämmittelyareenoilla saa voimaan pahoin. Siinä ei ole kyse kumppanuudesta, vaan pelkästään voitannisesta.”

Kun Dabneyn maine kasvoi, tuli häneen yksi lukuisista Yhdysvaltoja kiertävistä kouluttajista. Dabney uskoo, että hänet erottaa monista muista klassisen ratsastuksen ja luonnollisen hevosmiehistäiden yhdistelmä.

”Niiden liitto on erittäin hieno. Molemmat täydentävät toisiaan.”

Vuosien saatossa Dabney kehitti hevoskäsittelyopeistaan Six Keys Of Harmony-harjoitusohjelman, jonka avulla omistajat voivat oppia kommunikoinaan paremmin hevostensa kanssa, ja he voivat saada hevosensa kunnioituksen.

Eurooppaan hän saapui kouluttamaan ensimmäisen kerran vuonna 2007. Etukäteen Dabneya huolestutti, millaista Eurooppassa tulisi olemaan ja toivisivatko hänen menetelmänsä vierassa ympäristössä. Kun ensimmäinen koulutettava hevonen tuotiin Dabneylle, huokasi hän helpotuksesta. Hevonen oli hevonen ja toimi samoin säännön, ympäristöstä riippumatta.

Ongelmat ovat Dabneyn mielestä yllättävän samanlaisia joka puolella, missä hän kiertää: hevoset eivät kunnioita omistajiaan, niille ei ole opetettu tapoja, hevosille ei ole aikaa, vaan asioita tehdään kiireessä.

”Joka puolella toistuu sama ilmiö, jossa ihmiset ovat alkaneet hyväksyä hevosilla epäkohteliaista käytöstä. Hevoset tönnivät, ne pyyhkivät turpansa ihmiseen ja pitävät päätään korkealla suitsitraassa. Niin ei tarvitisi olla, vaan hevoset voivat toimia hyvin kohteliaasti.”

Dabney kuitenkin painottaa, ettei hevonen tiedä, mitä sen kuuluu tehdä, ellei sille opeteta tapoja – aivan kuten lapselle. Tapojen opettaminen on tärkeää jo turvallisuuden kannalta.

”Hevoset esittävät joka päivä kysymyksen, kuka on johtaja tänään? Jos sinä et ole johtaja, hevonen on. Silloin hevonen päättää, mikä on vaara jota pelätä ja mitä vauhtia mennään. Minä haluan olla hevosen kanssa se, joka tekee nuo päätökset.”

Hevoskuiskaaja Ed Dabney

★ Syntynyt Yhdysvaltain Tennesseessä, asuu Atlantassa.

★ Kaksi tytärtä pitää koulutus- ja ratsastustalilla Georgiassa, vaimo hoitaa yrityksen kirjanpidoa.

★ Markkinoi itseään Six Keys Of Harmony -harjoitusohjelmalla.

★ Kouluttaa hevosia elokuviin ja ratsastaa niissä itse. Dabney oli muun muassa Patriot-elokuvasssa siirtokunta-armeijan ratsuvaen kapteeni, Geronomossa Kenraali Crookin aseenkantaja ja Gettysburgissa Pohjoisvaltioiden ratsuväen luutnantti.

WWW.EDDABNEY.COM

99 Yleisesti ratsastuksessa käytetään liikaa kättä, jalkaa, kannuksia ja kovia kuolaimia.

HEVOSKUISKAAJA ED DABNEY

Kun omistaja osaa olla johtaja, voivat hevoset olla hänen seurassaan levollisempiä. Dabney toteaa, että hevoset ovat luontaisia seuraajia, jotka nauttivat saadassaan seurata.

Matala pohjoissuomalainen mäntymetsä ympärillä on hiljainen. Kevyt syys sade tihkuttaa ratsastajien ja hevosten päälle. Suomenhevonen haukottelee kenellä, jossa harjoitellaan hevosen lähettämistä ympärille ja ymmärryksen ympärillä. Harjoittelun lahtaan saada hevonen kunnioittamaan ihmisen tilaa ja saada se liikkumaan haluttuihin paikkoihin.

Dabney kannustaa oppilaitaan: Jos hevonen kunnioittaa omistajaa pienissä asioissa, se kunnioittaa sitä suuremmissakin asioissa.

Keskeistä harjoituksissa on osata lopettaa pyytäminen.

”Hevosesi etsii paikkaa, jossa se saa olla rauhassa. Kun hevonen tekee, mitä haluat, lopeta samalla paine ja hevonen ymmärtää tehneensä oikein. Merkiksi on kaikista vahvin, kun lopetat paineen.”

Dabney kertoo, että kansallisia eroja oppilaiden välillä on yllättävän vähän. Skandinaviassa oppilaat ovat usein vähän turhan jäykkiä ja pidättäytyväisiä, italialaisten kanssa kouluttajalla on puolestaan painvastainen ongelma – he ovat liian irtonaisia ja äänekkaita.

Joka puolella keskeisintä hevosten kanssa työskentelemissä on kommunikointi. Ulkokokhtainen harjoittelu ei auta, jos hevonen ei ymmärrä, mitä siltä halutaan. Kommunikatio puolestaan vaatii tietoa hevosten luontaisesta käyttäytymisestä ja läsnäoloa heikessä.

”Silloin ollaan oikeilla jäljillä, kun saat hevosesi tekemään enemmän tekemällä itse vähemmän.”

**Teksti Jenni Raimäki
Kuvat Pasi Hiltunen**

Hevoset esittävät joka päivä kysymyksen, kuka on johtaja tänään? Jos sinä et ole johtaja, hevonen on.

HEVOSKUISKAJA ED DABNEY

Hevoskuiskaaja Ed Dabneyn visi ohjetta hevosen käsittelijälle

Hevoskuiskaaja Ed Dabneyn antaa vinkkinsä, joiden avulla hevosen kanssa toimiva pysyy lauman johtajana.

1 Peruuttaminen on hevosien jarru.

Tarvitset peruutusharjoitukseen vähintään neljä metriä pitkän painavan köyden. Alotia aaltomainen liike kevyesti värisyttämällä köyttä. Kun hevonen peruuttaa tai siirtää painonsa taakse, lopeta heilutus ja rapsuta hevosta. Kun hevonen ymmärtää köyden liikkeen tarkoitettavan peruuttamista, peruuta useampia askelia. Jos hevonen astuu pyytämättä eteenpäin, pyydä sitä peruuttamaan. Jatka harjoitusta, kunnes hevonen on peruuttanut köyden päähän.

Edin kommentti:

”Peruuttaminen on turvallisuuden kannalta erityisen tärkeää harjoitus, se on hevosen jarru. Keskimäärin kaikkia hevosia peruutetaan liian vähän. Erityisesti suomenhevosille peruuttamisesta on todellista hyötyä, sillä se keventää etuosaa.”

2 Kiirehtivän hevosen taluttaminen.

Kun talutat hevosta, hevosen tulisi seurata käsivarren mitan päässä oikean olkapääsi takana. Hevosilla laumanjohtaja kulkee aina luontaisesti edessä. On hevosen tehtävä seurata sinua ja tulla tahdissasi. Jos hevonen tulee liian lähelle tai yrittää ohittaa sinut, heilauta köyttä ja peruuta hevonen

paikolleen. Toistamalla harjoitusta hevonen oppii, että sille helppoin paikka on olla sinun takanasi. Kun hevonen kulkee oikealla paikalla, anna sen olla rauhassa.

Edin kommentti:

”Tee mieluummin pieniä korjauksilikkettä nopeasti kuin isoja myöhemmin. Peruuta hevonen kauemmas heti, kun se kävelee tahtuudessa hiukankean liian lähelle. Älä odota, että hevonen ehtii jo kävellä ohitsesi.”

3 Jumittavan hevosen taluttaminen.

Älä kääänny katsomaan jumittavaa

hevosta, vaan ohjaa se pienelle ympärille, jonka jälkeen jatka matkaa määrätietoisesti hevosen edellä. Mikäli hevonen pysähtyy uudestaan, toista ympyrä. Älä vedä. Mitä enemmän vedät, sitä enemmän hevonen puuttuu.

4 Suitsiminen pää alhaalla.

Suitsissa hevosen pää tulisi olla olkapään alapuolella. Ohjaa pää oikealle korkeudelle päinmalla kevyesti molemmilla puolilla otsaharjia vasemman käden peukalolla ja etuosormella. Tarvittaessa nosta päätä poikkeuksellisesti käsi pitää pää paikoillaan. Laita suits-

set vasta kun pää on oikealla korkeudella. Tee kohdasta hevoselle levollinen paikka. Pujota kuolaimet suuhun leuan alta, sillä turpa on leukaa herkempi. Älä paina tai kolisuta kuolaimia hampailla vasten, vaan avaa suu hellästi suupilestä hampaasioman kohdalta. Pujota korvat suitsiin laittamalla käsi kuppiksi korvien suojaksi.

Edin kommentti:

”Tämä on hyvä sadepäivän harjoitus. Mitä mukavampaa suitsiminen on hevosesta hampaille ja korville, sitä helpompaa se on.”

5 Selkään nousu tasolta.

Selkään nouseminen tasolta säästää hevosen selkää. Kun hevonen on oikeassa kohdassa tason edessä, rapsuta sitä ja anna sen olla rauhassa. Tee oikeasta kohdasta sille miellyttävä lepopaikka. Noin 4–5 kerran jälkeen hevonen alkaa etsiä tätä paikkaa. Kun nousut selkään, pidä ohjat vasemmassa kädessäsi ja pidätä tarvittaessa hevosta. Nouse ja laskeudu optaessa jalustimelle monta kertaa, jotta hevonen ei opi reagoimaan selkään nousuun liian aikaisin. Kun olet selässä, lähde liikkeelle aina peruuttamalla. Näin hevonen epätodennäköisemmin lähtee selkään nousun jälkeen altaasi.

Edin kommentti:

”Näen ihmisiä, joilla hevonen karkaa tason vierestä pois ja he joutuvat hakemaan hevosen luoksen sa kerta toisensa jälkeen. Minä haluan, että hevonen tulee hakemaan minut, kun näkee minut tassolla.”

+ Tilan kunnioittaminen.

Hevonen ei saisi tulla kutsuttuun ihmisen oman tilan sisälle tai koskettaa ihmistä. Yleensä oma tila ulottuu noin käsivarren mitan päähän. Kun hevonen tulee tilasi sisälle, peruuta se pois. Jos hevonen koskettaa lupaa pyytämättä tai pyyhkiä turpansa sinuun, työnnä hevonen esimerkiksi kynnärpäällä pois. Toimi refleksiivisesti, älä sisällytä liikkeeseen tunnetta tai ärtymystä.

